

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/2/2021
Identifikačné číslo spisu:	1114236485
Dátum vydania rozhodnutia:	24.02.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1114236485.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov 1/ M. E., bývajúcej v G., A. XX, zastúpenej Miškolci Legal, advokátskou kanceláriou s. r. o., so sídlom v Bratislave, Tajovského 37, IČO: 47 253 967, 2/ H. I., bývajúcej v G., A. XX, 3/ RNDr. S. N., bývajúcej v G., N. XXXX/XX, 4/ K. N., bývajúceho v G., N. XXXX/XX, 5/ Mgr. S. N., bývajúcej v G., N. 20XX/XX, o návrhu na obnovu dedičského konania po poručiťke G. N., narodenéj X. O. XXXX, zomrelej XX. Q. XXXX, naposledy bytom v G., P. M. XX, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 1D/325/2014, o dovolaní navrhovateľky 1/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 20. mája 2020, sp. zn. 6CoD/2/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 25. januára 2019 č. k. 1D/325/2014-432 návrh na obnovu konania vedeného pod sp. zn. D/35/1993 ako nedôvodný zamietol a navrhovateľom náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že nie je možné sa stotožniť s tvrdením navrhovateľov, že súd mal prihliadnuť pri dedičskom konaní na závet poručiťky, v ktorom poručiťka svoju dcéru dôvodne vylúčila. Doplnil, že touto otázkou sa súd zaoberal už v pôvodnom konaní a bola vyriešená v uznesení D/35/1993-388 z 23. decembra 2011, ktoré nadobudlo právoplatnosť v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2CoD/9/2012-473 z 18. decembra 2012. Tvrdenie navrhovateľov, že Ing. M. K. je nespôsobilý dedič podľa § 469 Občianskeho zákonníka, pretože sa dopustila voči poručiťke viacerých trestných činov a navrhovatelia sa o nich dozvedeli až po skončení dedičského konania, nebolo preukázané, nakoľko M. K. nebola právoplatne uznaná vinnou z trestného činu proti poručiťke. K tvrdeniu navrhovateľov, že v dedičskom konaní nebolo prejednané celé dedičstvo po poručiťke, uviedol, že túto otázku je potrebné riešiť v konaní, či sporné nehnuteľnosti boli v čase smrti poručiťky jej vlastníctvom.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie navrhovateľov uznesením z 20. mája 2020 sp. zn. 6CoD/2/2020 uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil. Na zdôraznenie jeho správnosti a k odvolacím námietkam navrhovateľov uviedol, že ak v predmetnom dedičskom konaní nebolo prejednané celé dedičstvo po poručiťke, respektíve ak je sporné, či určitá vec bola v čase smrti poručiťky v jej vlastníctve a či teda patrí do dedičstva, navrhovateľom ako dedičom nič nebránilo v tom, aby sa žalobou domáhali určenia, že poručiťka bola v čase svojej smrti vlastníčkou sporných nehnuteľností. Na základe právoplatného vyhovujúceho rozhodnutia určujúceho, že poručiťka bola v čase svojej smrti vlastníčkou sporných nehnuteľností, by navrhovatelia mohli podať návrh na dodatočné prejednanie dedičstva. Pokiaľ ide o tvrdenie navrhovateľov, že Ing. M. K. sa dopustila viacerých trestných činov proti poručiťke, a preto je nespôsobilým dedičom, navrhovatelia nepredložili žiadne právoplatné rozhodnutie, z ktorého by vyplynulo, že Ing. M. K. bola skutočne právoplatne uznaná vinnou z trestného činu proti poručiťke a žiadne takéto rozhodnutie neoznali ani v odvolaní. Pokiaľ ide o otázku, či M. K. mala byť účastníčkou dedičského konania vzhľadom na to, že poručiťka ju vydedila, dedičský súd sa k tejto otázke celkom jasne vyjadril v odôvodnení právoplatného uznesenia z 23. decembra 2011 č. k. D/35/1993, Dnot/03/1993, keď zaujal stanovisko, že k vydedeniu nemožno prihladiť, pretože listina o vydedení bola vyhotovená v čase, keď Občiansky zákonník v znení platnom do 1. apríla 1983 vydedenie nepripúšťal a len opačný názor navrhovateľov nemožno považovať za dôvod obnovy konania.

3. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napádala dovolaním navrhovateľka 1/ (ďalej aj „dovolatelka“). Prípustnosť, ako aj dôvodnosť dovolania, výslovne odôvodnila ustanovením § 420 písm. f/ CSP a § 432 ods. 1, v spojení s § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Uviedla, že súd prvej inštancie sa dopustil vady konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP tým, že pri vykonaní dôkazu nepostupoval v súlade s § 98 ods. 1 CSP, keď namiesto vykonania záznamu z výsluchu technickým zariadením, zaznamenal výsluch v listinnej forme. Ďalej uviedla, že súd napriek požiadaniu nevydal zápisnicu o pojednávaní z 15. novembra 2018 bezodkladne ako mal, ale až po urgenciách zaslania zápisnice (a to navrhovateľov 2/ a 3/ zo dňa 21. novembra 2018 a navrhovateľa 1/ zo 7. decembra 2018). Podotkla, že z tejto zápisnice o pojednávaní, ktorá prišla mailom navrhovateľovi 2/ dňa 29. novembra 2018 (č. l. 403 spisu) a navrhovateľovi 1/ až dňa 21. decembra 2018 (č. l. 431 spisu) nie je ani vidieť ustavičné rušenie poriadku a sťažovanie jeho priebehu prizvanou účastníčkou, na čo sa sťažuje aj vo vyjadrení navrhovateľov k vyjadreniu Ing. A. K. na pojednávaní z 9. decembra 2018 (č. l. 410-414). Namietala, že súd prvej inštancie sa nevyjadril k dôkazom, na podklade ktorých navrhovali obnovu konania a ani neuviedol, ktoré zákonné podmienky v zmysle § 228 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre povolenie obnovy konania neboli splnené. Podľa názoru dovolatelky sa súdy nižšej inštancie vôbec nezaoberali významnými argumentmi a dokladmi, neprihľadli na priložené dôkazy o ďalšej trestnej činnosti jednej z dedičov proti poručiťke, ktoré sú významné pre rozhodnutie vo veci a ktorými sa dokazuje, že sa táto dedička dopustila nie len jedného poručiťkou spomínaného trestného činu, ale radu ďalších trestných činov, ktoré ju tým vylučujú z akejkoľvek možnosti podľa vtedy platného § 469 Občianskeho zákonníka dediť. Za vadu zmätočnosti považovala tiež to, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca, čím je konanie postihnuté základnou vadou, pre ktorú nie je možné k nemu prihladiť a je ho potrebné zopakovať. Prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vyvodzovala z toho, že odvolacím súdom dosiaľ neriešenou je otázka „Či sú súdy viazané len výhradne právoplatnými rozhodnutiami o úmyselnom spáchaní trestného činu dedičov alebo naopak sú súdy povinné v rámci predbežného posúdenia sami si posúdiť túto otázku“. Z týchto dôvodov navrhla rozhodnutia súdov nižšej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Dovolanie podala, tak ako bolo vyššie uvedené, navrhovateľka 1/. Uvedený procesný úkon navrhovateľky 1/ však platí aj vo vzťahu k navrhovateľom 2/ až 4/, pretože sa jedná o tzv. nerozlučné procesné spoločenstvo, ktoré je charakteristické tým, že rozhodnutie súdu - v danom prípade rozhodnutie o návrhu na obnovu konania vedeného v dedičskej veci po poručiťke Božene Stankovičovej sa vzťahuje na každého z jej oprávnených dedičov, teda aj na navrhovateľov 2/, 3/ a 4/.

5. Navrhovatelia 2/ až 4/ k podanému dovolaniu navrhovateľky 1/ uviedli, že sa s ním stotožňujú.

6. Na konanie o dedičstve sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje zákon č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

7. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas účastník, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP a súčasne spĺňajúci podmienku § 429 ods. 2 písm. a/ CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľky 1/ je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ a f/ CSP). Na odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

9. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

11. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

13. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a/), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b/), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c/), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d/), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e/), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f/).

14. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v

čom spočíva táto vada (ods. 2).

15. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie navrhovateľky 1/, že v konaní došlo k nou tvrdenej vade zmätočnosti.

16. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

17. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

18. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

19. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

20. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

22. Navrhovateľka 1/ v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP vyčíta nižším súdom viaceré

vady. Ako prvé namieta nevyhotovenie záznamu technickým zariadením z procesného úkonu súdu prvej inštancie, konkrétne z výsluchu uskutočneného na pojednávaní tohto súdu dňa 15. novembra 2018 a nevydanie zápisnice súdom o danom pojednávaní bezodkladne, ale až na opakované urgencie navrhovateľov, v ktorej zápisnici nie je zachytené ustavičné rušenie poriadku a sťažovanie priebehu pojednávania prizvanou účastníčkou dedičského konania Ing. S. K..

23. Najvyšší súd vo vzťahu k danej námietke dovolateľky konštatuje, že navrhovateľka 1/ v súvislosti s nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie namieta porušenie tých procesných ustanovení týmto súdom, ktoré sa týkajú spôsobu vykonávania dôkazov z hľadiska zachytenia ich obsahu do určitej konkrétnej formy - do zvukového záznamu, prípadne do formy zápisnice, tak ako to vyplýva z ustanovenia § 98 a § 99 CSP, avšak v nadväznosti na to, už nedefinuje ako sa takýto vadný postup negatívne prejavil do jej práva na spravodlivý proces. Pri posudzovaní nesprávneho procesného postupu, ktorý spočíva v tom, že účastníkovi bolo znemožnené uskutočňovať jemu patriace procesné práva, je totiž nevyhnutné posudzovať samotnú intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti samotného účastníka namietať alebo zvrátiť nesprávny postup súdu. I keď súd nepostupoval správne, ale v dôsledku takéhoto nesprávneho postupu nedošlo k takej intenzite zásahu, že ho nemožno hodnotiť ako porušenie práva na spravodlivý proces, čo sa javí byť dané i v namietanom prípade, nie je na mieste, aby došlo k naplneniu predpokladov pre tento dôvod zmätočnosti.

24. Rozhodujúcim pre uvedenú námietku navrhovateľky 1/ sa ale stalo práve zohľadnenie jej možnosti v postavení účastníčky konania korigovať namietaný procesný postup súdu prvej inštancie uplatnením svojho vplyvu na výsledok konania v odvolacom konaní, čo sa nestalo, preto je pre dovolacie konanie už táto námietka nepoužiteľná, čím potom nemohlo dôjsť namietaným postupom k procesnej vade konania uvedenej v § 420 písm. f/ CSP.

25. Navrhovateľka 1/ ako ďalšie za procesnú vadu považuje nezaobranie sa súdmi nižšej inštancie vo veci návrhu na obnovu dedičského konania významnými argumentmi a dokladmi, tiež neprihliadnutie na žiadne priložené dôkazy o ďalšej trestnej činnosti jednej z dedičov proti poručiteľke, ktoré sú významné pre rozhodnutie vo veci a ktorými sa dokazuje, že sa táto dedička dopustila nie len jedného poručiteľkou spomínaného trestného činu, ale radu ďalších trestných činov, ktoré ju tým vylučujú z akejkoľvek možnosti podľa vtedy platného § 469 Občianskeho zákonníka dediť a neriešenie nevkladuschopnosti dedičského uznesenia, ktoré nie je možné pre jeho právoplatnosť napraviť žiadnym opravným uznesením, ale iba mimoriadnym opravným prostriedkom ako je obnova konania.

26. Pokiaľ dovolateľka za procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP považuje nesprávny právny záver súdov nižších inštancií, či nesprávne vykonávanie dokazovania, či obstarávanie skutkových podkladov v procese zisťovania skutkového stavu, dovolací súd uvádza, že nesprávne posúdenie veci (nesprávne vyriešenie niektorej právnej otázky súdom), nemožno považovať za vadu zmätočnosti. To isté platí aj pre námietku o nesprávnom zistení skutkového stavu, či o nesprávnom hodnotení dôkazov. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa týka žaloba, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom sporovom konaní viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky nimi navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, nie procesných strán. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za vadu zmätočnosti (viď R 125/1999). V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa ustálil názor, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd,

nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

27. Navrhovateľka 1/ tak vychádzajúc z obsahu ods. 25 tohto odôvodnenia, nedôvodne namieta procesnú vadu podľa § 420 písm. f/ CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. e/ CSP

28. Dovolateľka v rámci vyvodzovania prípustnosti dovolania z § 420 písm. f/ CSP tiež namieta, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca, čím je konanie postihnuté základnou vadou, pre ktorú nie je možné k nemu prihliaďať a je ho potrebné zopakovať, a prípadné rozhodnutie je postihnuté zmätočnosťou, pre ktorú je ho potrebné vždy zrušiť. V danom prípade rozhodoval o právoplatnom dedičskom rozhodnutí a aj o návrhu o obnove konania ten istý sudca. V tejto súvislosti odkázala na znenie § 397 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z.z. - Trestného poriadku. Výtýkaná vada ale nespadá pod vadu zmätočnosti podľa navrhovateľkou uplatneného písm. f/ § 420 CSP, ale podľa písm. e/, ktoré za dôvod zmätočnosti považuje rozhodnutie nesprávne obsadeného súdu, ktorým je aj súd, ktorý nie je obsadený v súlade s ustanoveniami určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť. Nakoľko ale z obsahu dovolania navrhovateľky 1/ je možné jednoznačne vymedziť i dovolací dôvod podľa § 420 ods. e/ CSP, t.j. odvodzovanie dovolania aj od vady zmätočnosti spočívajúcej v namietaní nesprávne obsadeného súdu, ktorý rozhodol v prvej inštancii, dovolací súd pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu i z hľadiska tejto námietky.

29. Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“) zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

30. Podľa § 3 ods. 4 zákona o súdoch zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

31. Podľa § 50 ods. 1 zákona o súdoch na účely tohto zákona sa rozvrhom práce rozumie akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok.

32. Podľa § 152 ods. 7 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 543/2005 Z.z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy (ďalej tiež „spravovací poriadok“) o návrhu na povolenie obnovy konania rozhoduje senát alebo sudca určený náhodným výberom. Ak samosudca alebo senát po pridelení veci zistí prekážku v konaní, 63) vec sa pridelí náhodným výberom s vylúčením samosudcu alebo senátu súdu z pridelovania, ktorý vo veci rozhodoval pred povolením obnovy konania. Ak sa obnova konania povolí, vec sa vedie v súdnom registri pod pôvodnou spisovou značkou a v konaní rozhoduje senát alebo samosudca, ktorý rozhodol vo veci pred konaním o povolení obnovy konania.

33. Podľa Všeobecných pravidiel určenia zákonného sudcu rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava I platného v januári 2019 (v čase rozhodnutia vo veci prvoinštančným súdom), ktorými sú upravené pravidlá určovania zákonného sudcu: „Všetky podania adresované tunajšiemu súdu musia byť podateľňou prijaté, opatrené prezenčnou pečiatkou, na ktorej bude vyznačený dátum. Nápad rovnakého rozsahu je do jednotlivých senátov pridelovaný sudcom v súlade s rozvrhom práce, náhodným výberom prostredníctvom generátora elektronickej podateľne. Podľa pravidla 11 v prípade povolenej obnovy konania v obnovenom konaní bude konať ten sudca, ktorý pôvodne vo veci rozhodol. V prípade, že tento sudca na súde už nepracuje, bude vec pridelená náhodným výberom pod novou spisovou značkou.“. Na totožných pravidlách bol založený i rozvrh práce okresného súdu platný v čase podania návrhu na obnovu konania na súd (všeobecná zásada a pravidlo 8 rozvrhu práce). Rozvrhy práce osobitné pravidlo určenia zákonného sudcu pre návrh na povolenia konania neurčovali.

34. Ústavný súd SR pojem „zákonný sudca“ definuje ako sudcu, ktorý spĺňa zákonom stanovené predpoklady na funkciu sudcu, bol pridelený alebo dočasne pridelený na výkon funkcie na určitý súd, jeho funkcia nezanikla, bol určený na prejednanie a rozhodnutie vecí v súlade s rozvrhom práce. Navrhovateľka 1/ namieta, že o návrhu na obnovu konania rozhodoval sudca, ktorý konal a rozhodoval i v pôvodnom konaní, ktorého obnovy sa domáha, čo zákon vylučuje, odkazujúc na § 397 ods. 2 Trestného poriadku.

35. Citované ustanovenia zákona o súdoch v spojení s ustanovením spravovacieho poriadku a príslušného rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava I určujú, že o návrhu na povolenie obnovy konania rozhoduje senát alebo sudca určený náhodným výberom, ak po pridelení veci nezistí prekážku v konaní, upravené už výlučne len vyhláškou, ktorú prekážku vyhláška ďalej nešpecifikuje. Iba poznámkou pod čiarou (normatívna proklamatívna časť) vyhláška pre potrebu aplikácie v praxi príkladmo informuje, ktorý osobitný predpis definuje danú prekážku v konaní, ktorú má na mysli zákonodarcu. Konkrétne ide o poznámku 63), ktorá ako príklad uvádza § 397 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého o návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím súdu, rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni. Preto ak by návrh na obnovu trestného konania bol pridelený náhodným výberom sudcovi alebo senátu, ktorý vo veci rozhodoval v prvom stupni, vec sa musí opätovne prideliť náhodným výberom s vylúčením samosudcu alebo senátu súdu z pridelovania, ktorý vo veci rozhodoval pred povolením obnovy konania. Ide pritom o prekážku definovanú právnou normou trestného procesného práva, ktorú navrhovateľka 1/ dovolaním žiada aplikovať v procese prejednávania predmetnej civilnej právnej veci, čo vylučuje koncepcia diferenciácie procesného práva do samostatných odvetví (trestného, civilného a správneho procesného práva) a v rámci nich ďalšej diferenciácie. Normy civilného procesného práva na dané konanie sa vzťahujúce (Civilný sporový poriadok a Civilný mimosporový poriadok) z prejednávania veci a rozhodnutia o návrhu na povolenie obnovy konania nevylučujú sudcov, ktorí vydali rozhodnutie napadnuté návrhom na obnovu konania (na rozdiel od procesnej normy trestného práva založenej na odlišných princípoch a zásadách). Napokon sú to práve títo sudcovia, ktorí môžu lepšie posúdiť, či vo svetle nových skutočností, dôkazov alebo rozhodnutí alebo dôkazov, ktoré nemohli byť vykonané v pôvodnom konaní a ktoré už možno vykonať, obstoja skutkové zistenia, z ktorých vychádza napadnuté rozhodnutie.

36. I v danom prípade sa rozhodujúcim súčasne stalo tiež zohľadnenie možnosti dovolateľky korigovať namietané uplatnením svojho vplyvu na výsledok konania v odvolacom konaní, k čomu navrhovateľka 1/ nepristúpila.

37. Ak dovolateľka vyvodzovala vadu nesprávne obsadeného súdu tým, že v danej právnej veci návrhu na obnovu konania rozhodoval v prvej inštancii ten istý sudca ako v konaní pôvodnom (základnom), dovolací súd uvádza, že namietané nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. e/ CSP, a námietka navrhovateľky 1/ nie je dôvodná.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

38. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

39. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

40. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu predpokladá, že danú právnú otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu preto daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia

súdna autorita túto otázku vyriešil. Na rozdiel od doterajšej právnej úpravy v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, keď výlučne odvolací súd mohol vysloviť, že je v jeho rozhodnutí riešená otázka zásadného právneho významu, na ktorú samostatným výrokom pripustil dovolanie a dovolací súd nemal oprávnenie skúmať, či skutočne ide o otázku zásadného právneho významu, ale bol oprávnený preskúmať takéto rozhodnutie odvolacieho súdu iba v rámci pripustenej otázky, súčasná právna úprava dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená, a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania. Dovolací súd o tom, že dovolanie je z tohto dôvodu prípustné, nevydáva osobitné rozhodnutie, ale sám si posúdi túto otázku ako predbežnú a v prípade, že dospeje ku kladnému záveru, ide o prípustné dovolanie a dovolací súd bez ďalšieho preskúma napadnuté rozhodnutie a meritórne o ňom rozhodne. Predpokladom prípustnosti dovolania je dôsledné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom odvolací súd musí uviesť svoj názor na riešenie tejto právnej otázky (§ 393 ods. 2, 3 CSP). V konkrétnom prípade musí dovolateľ relevantne odôvodniť, že dovolanie je prípustné, pretože zásadná právna otázka nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená, pričom dôvodom dovolania potom môže byť len otázka právneho posúdenia a spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu a ako aj odôvodnenie právneho záveru, ktorý zastáva dovolateľ (porovnaj Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. Beck, str. 1382).

41. Navrhovateľka 1/ v dovolaní síce formálne poukázala na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, z obsahu dovolania však vyplýva, že len namieta a vytýka súdom nižšej inštancie neposudzovanie konania dediča z pohľadu naplnenia znakov úmyselného trestného činu spáchaného voči poručiteľovi, i keď neexistuje právoplatné rozhodnutie o jeho spáchaní, pre následné posúdenie dedičskej nespôsobilosti tohto dediča podľa § 469 Občianskeho zákonníka.

42. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

43. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, nevymedzí právnú otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Tiež v prípade absencie vymedzenia právnej otázky, nemôže najvyšší súd pristúpiť a n i k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa); v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/14/2018, 2Cdo/167/2017, 3Cdo/28/2017, 5Cdo/13/2018, 7Cdo/114/2018, 8Cdo/78/2017).

44. V kontexte uvedeného vychádzajúc z obsahu dovolania i keď navrhovateľka 1/ dovolanie formálne odôvodňuje nesprávnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle ustanovenia § 421 ods.

1 písm. b/ CSP, právnú otázku zásadného významu, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, neformuluje. Z obsahu dovolania navrhovateľky možno vyvodiť, že nesúhlasí s úvahami a skutkovými závermi súdov nižších inštancií, s vyhodnotením zistených skutkových okolností a so zvoleným právnym posudzovaním veci. Navrhovateľka 1/ v tomto prípade namieta nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom; touto nesprávnosťou však nie je možné odôvodniť dovolanie, ktorého prípustnosť dovolateľ vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP a § 432 ods. 2 CSP. Absenciu uvedeného považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania pre neprípustnosť.

45. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

46. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalobcov 1/ až 4/ odmietol sčasti podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP, sčasti podľa § 447 písm. f/ CSP.

47. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

48. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.